

Posudek bakalářské práce

Schopnost dětí v mateřské škole orientovat se v čase

Lenka Provazníková

Učitelství pro mateřské školy

Autorka si vybrala pro svoji kvalifikační práci didaktické zpracování zajímavého tématu, které na první pohled souvisí s předmatematickou výchovou pouze okrajově, ale má v procesu vytváření matematických pojmů důležité místo. Tuto skutečnost autorka dobře vysvětluje v úvodu práce. I dílčí výzkum v dané oblasti je tak přínosem pro předškolní pedagogiku.

Práce o rozsahu 42 stran textu je rozdělena do tří částí s vyváženým rozsahem – teoretické, metodologické a experimentální. V teoretické části se autorka nejprve zaměřuje na čas jako fyzikální veličinu a na jeho význam v životě člověka. Stručně se zmiňuje o historickém vývoji vnímání času. V této části bych očekávala, že autorka bude při tvorbě kvalifikační práce užívat jinou literaturu, než učebnici fyziky pro základní školu. Navazuje popis vývoje vnímání času u dítěte od narození až po nástup do školy a uvedeny jsou i činnosti, které tento vývoj podporují. Obsahově je tato část v pořádku, pouze mohl být text v některých částech logičtěji uspořádán. Týká se to například střídání informací o vnímání času u člověka obecně a jeho vnímání u dětí předškolního věku v kapitolách 1.2 a 1.3.

Metodologická část začíná vymezením cílů experimentu, popisem jeho podmínek a použitých metod. Jako cíl autorka stanovila zjistit schopnosti a dovednosti dětí týkající se vnímání času v osmi aspektech (pochopení pojmů – názvy dnů v týdnu, názvy a charakteristiky ročních období, řazení pojmů – předevečírem – včera – dnes – zítra – pozítří, jaro – léto – podzim – zima, řazení činností v časové posloupnosti, určení času – odhad, práce s hodinami). Kapitola 2.2 Metody neobsahuje žádný text, pouze názvy tří metod. Podobně stručný je i popis experimentu. Není například uvedeno, ve které denní době činnost probíhala, jaký čas byl vymezen pro práci dětí, zda řešily všechny úkoly najednou či s přestávkou apod.

Pro naplnění jednotlivých cílů experimentu autorka navrhla osm úkolů. Při jejich plnění děti odpovídaly na otázky nebo řadily kartičky s obrázky. Každý úkol je podrobně popsán, jsou uvedeny potřebné pomůcky a způsob zadání úkolu. V samostatné kapitole autorka uvádí kritéria, podle kterých posuzuje úroveň splnění úkolu.

Experimentální část začíná charakteristikou mateřské školy a stručnými charakteristikami dětí, které tvoří výzkumný vzorek. Autorka pracovala s deseti dětmi ve věku 5-6 let. Činnost probíhala individuálně v oddělené místnosti. Scénář experimentu obsahuje popis zadání úkolu a komunikaci s dítětem po provedení úkolu. V této části bych očekávala více motivační přístup zohledňující věk respondentů.

Výsledky experimentu jsou zpracovány formou tabulek s uvedením celkové úspěšnosti v provedení úkolu, ale i splnění dílčích kroků. Následuje grafické vyjádření celkové úspěšnosti. Na tabulku a graf navazuje slovní komentář s podrobnějšími informacemi o průběhu činností a chybách dětí. Poté autorka provádí souhrnné hodnocení všech osmi úkolů a porovnává úspěšnost jejich řešení. Dílčí i celkové hodnocení považuji za dobře zpracované.

V závěru práce autorka shrnuje výsledky u jednotlivých úkolů a komentuje rozdíly v úspěšnosti i slovně.

V práci se nevyskytují závažné odborné ani metodické chyby. Dále uvádím několik komentářů a otázek, k nimž by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě své práce:

- s. 4 – Na základě čeho autorka tvrdí, že: „Větší procento v současné době tvoří děti v předškolním věku, které jsou v matematice neúspěšné.“, když děti tohoto věku žádnou matematiku jako takovou nemají?
- s. 11 – Jak jsou tříděné činnosti s dětmi? Proč je v c) i e) „Přiřadí činnosti obvyklé pro dopoledne“?
- s. 17 – Co znamená cíl „dítě zná dny v týdnu a ovládá je“?
- s. 18 – Nebyly by pro úkol 1 vhodnější hodiny kruhového tvaru a bez obrázků? Obrázky a text na ciferníku mohou odvádět pozornost dětí a snižovat schopnost orientace v rovině.
- s. 19 – Jsou obrázky vhodné pro dnešní děti? Mají jaro spojené s hraním kuliček?
- s. 22 – Jak dítě pozná, ve které denní době čte babička dětem? Obrázek s čištěním zubů může být zařazen ráno i večer? Obrázek s jídlem může být použit pro poledne i večer?
- s. 26-27 – Na základě čeho autorka uvádí, že „intelektové schopnosti neodpovídají věku, jsou podprůměrné“? Kdo je autorem charakteristik dětí?
- s. 27 – Domnívám se, že prvním úkolem neměla být práce s hodinami jako úkol, který přesahuje požadavky na předškolní děti. V testu jakéhokoli druhu se nezačíná nejtěžším úkolem. Počáteční neúspěch může být demotivační pro další úkoly.
- s. 43 – Korespondují výsledky dětí s jejich charakteristikami na s. 25-27?
Nebylo úkolů moc, pokud je děti prováděly najednou? Nebo byla mezi nimi přestávka?

Práce má až na odlišné řádkování v části textu na s. 13 dobrou grafickou úroveň, text je vhodně doplněn obrázky. Autorka se však bohužel nevyvarovala velkého množství překlepů a jazykových chyb (např. s. 3 – a v budoucnu ji uplatňovala (K čemu se vztahuje?); do tří kapitol a několik(-a) podkapitol; s. 4 – mezi dvěma následujícími jarními rovnodenností (-stmi), předmět matematika pro ně oblíbené (-ý) nebude; s. 7 – Odhad ... je pro dítě obtížné (-ý); on neuposlechne (ono - dítě); z důvodu ..., nebo jakákoliv situace (jakékoliv); s. 8 – jak rychlí (-é – děti); není záležitostí nejen (jen); s. 11 – zda si je jistý (-é – dítě); s. 12 – co si (jsi) dělal včera; mají v s orientací; s. 13 – Do kolika hodin si (jsi) v pondělí ve školce?; s. 19 – jak jde (jdou) za sebou roční období; s. 25 – centra aktivit, které (-á) děti průběžně navštěvují; s. 27 – je si moc dobře vědomí (vědom) svých povinností; s. 28 – Řekneme si společně, jaké (-á) máme ... roční období; s. 29 – opakovaně uvedeno „si“ místo „jsi“). V desítkách souvětí chybí v práci čárka na ukončení vedlejší věty vložené do věty hlavní.

Předložená práce svým rozsahem i obsahem splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Autorka prokázala znalost základní metodologie pedagogického výzkumu a schopnost provádět akční výzkum.

Doporučuji předloženou práci uznat jako bakalářskou a vzhledem k výše uvedeným nedostatkům navrhuji klasifikaci **dobře**.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
oponentka

V Plzni dne 15. srpna 2023